

30.12.2025

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ja sen vaikutusten arviointi

hsl@hsl.fi

Tausta

Helsingin seudun liikenne HSL on aloittanut Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ja sen vaikutusten arvioinnin valmistelun.

Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessi: Miten kehittäisit suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessia? Miten prosessi voitaisiin kuvata selkeämmin ja ymmärrettävämmin?

Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessia ei ole kuvattu riittävän selkeästi eikä yksityiskohtaisesti. Prosessin etenemisen aikataulusta ei selviä vaiheiden tarkka ajoittuminen eri vuosille ja eri ajankohtiin. Suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin prosessin mahdollisia muutoksia verrattuna aiempaan prosessiin ei ole avattu, joten vertaaminen aiempaan prosessiin on vaikeaa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa käytetään käsitettä saavutettavuusvaikutukset. Käsite on laaja, joten sen tarkentaminen on perusteltua. On epäselvää, sisältääkö käsite myös digitaalisen saavutettavuuden sekä käytettävän kaluston ja rakennetun ympäristön esteettömyyden. Kun esteettömyyttä ja digitaalista saavutettavuutta arvioidaan, on suositeltavaa käyttää apuna alan asiantuntijoita. Näin todennäköisyys virheelliselle arvioinnille pienenee ja tulokset ovat laadukkaampia.

Lisäksi prosessia tulee täydentää kuvaamalla, millä tavoin vammaiset ihmiset osallistetaan prosessiin YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti. YK:n vammaissopimus on voimassa lakina, joten sen velvoitteiden tulee näkyä myös tässä prosessissa.

30.12.2025

Vaikutustarkastelut ja arvioinnin menetelmät: Miten kehittäisit arviointiohjelmassa esitettyjä tapoja kuvata liikennejärjestelmän kehittämisen merkittäviä vaikutuksia seudulla? Mitä näkökulmia tarkasteluista puuttuu ja mitä on painotettu liikaa? Millaisia arvioinnin menetelmien kehittämistarpeita tunnistat?

Liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee edistää esteettömyyttä. Esteettömyyttä on tarkasteltava myös näkövammaisten ja kuulonäkövammaisten näkökulmasta. Käytännössä tämä tarkoittaa esteettömyyden varmistamista muun muassa joukkoliikennevälineissä ja pysäkeillä sekä kuljettajien tietoisuuden lisäämistä näkövammaisten matkustajien tarpeista.

Luonnoksen luvussa 3.3 Muuttunut MAL-prosessi todetaan, että liikennejärjestelmän vaikutusten arviointia kehitetään muun muassa ilmastovaikutusten, melun ja toimenpiteiden kohdistamisen osalta. Näkövammaisten liitto ehdottaa, että liikennejärjestelmän vaikutusten arviointikriteereihin lisätään vammaisvaikutusten arviointi. Ehdotus on linjassa sen kanssa, että edelliseen suunnittelukierrokseen verrattuna vaikutusten arvioinnissa kehitetään erityisesti ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia sekä vaikutusten kohdistumista väestöryhmittäin ja alueellisesti. Samoin ehdotus on linjassa YK:n vammaissopimuksen velvoitteiden kanssa. Sopimus määrittelee liikkumisoikeuden ja esteettömyyden ihmisoikeuksiksi, joten nämä oikeudet tulee täysimääräisesti huomioida liikennejärjestelmässä.

Vammaisvaikutusten arvioinnin ohella vaikutustenarviointiohjelmasta puuttuu liikennejärjestelmän arviointi suhteessa liikenne- ja viestintäministeriön esteettömyysvisioon.

Tiedonvälitys ja osallistuminen: Miten kehittäisit vuorovaikutus- ja viestintäsuunnitelmassa kuvattua tiedonvälitystä ja osallistumista? Minkä tahojen pitäisi erityisesti saada tietoa ja osallistua seudun liikennejärjestelmän suunnitteluun?

Viestinnän tulee olla saavutettavaa ja monikanavaista, jotta se tavoittaa myös näkövammaiset ja heitä edustavat näkövammaisjärjestöt. Digitaalisessa viestinnässä on varmistettava sen saavuttavuus eli toimivuus näkövammaisten käyttämien apuvälineiden (ruudunlukuohjelma ja suurennusohjelma) kanssa.

Vuorovaikutus ja viestintäsuunnitelma ei vastaa YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen laajasta ja kattavasta osallistamisesta.

30.12.2025

Muutaman kymmenen hengen satunnaisotantaan perustuva kansalaispaneeli ei riitä kattamaan eri tavoin vammaisten ihmisten oikeuksien ja tarpeiden asianmukaista huomiointia. Kansalaispaneelia tulee täydentää siten, että eri tavoin vammaiset ihmiset ovat edustettuina.

Muut kommentit ja huomiot: Mitä muuta palautetta haluat antaa Helsingin seudun liikennejärjestelmän suunnitteluun ja sen vaikutusten arviointiin?

Nykyisin jokainen kunta määrittelee itse käytettävät esteettömyysratkaisut ja suunnitteluperiaatteet, mikä vaikeuttaa näkövammaisten ihmisten liikkumista suunnitelman kattamalla alueella. Näkövammaisten liitto ehdottaa esteettömän liikenneympäristön suunnitteluperiaatteiden ja ratkaisujen standardointia osana liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaa tai vähintäänkin osana suunnitelman toimeenpanoa.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan muun muassa sitä, miten suunnitelma muuttaa liikenneturvallisuutta ja miten se vaikuttaa ihmisten terveyteen. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että näitä kysymyksiä tarkasteltaessa on otettava tarkasteluun myös muun muassa katujen talvikunnossapito sekä sähköpotkulautojen aiheuttamat turvallisuusriskit ja vaaratekijät. Molemmat vaikeuttavat näkövammaisten liikkumista ja tekevät siitä turvatonta ja ajoittain mahdotonta.

Lisätietoja

Näkövammaisten liitto ry:n järjestöjohtaja Sari Kokko, sari.kokko@nakovammaistenliitto.fi
Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry:n puheenjohtaja Jari Pekola,
jari.pekola@hun.fi

Näkövammaisten liitto ry

Jukka Tahvanainen
toimitusjohtaja

Sari Kokko
järjestöjohtaja